

Ятло Назар Андрійович

курсант факультету підготовки
фахівців для підрозділів
кримінальної поліції
Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Рижкова Світлана Анатоліївна

старший викладач кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ ПІД ЧАС МИРНИХ ЗІБРАНЬ ОРГАНАМИ ТА ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Свобода мирних зібрань визнана міжнародною спільнотою і охороняється у низці міжнародно-правових актів. Право на мирні зібрання – це одне із невід’ємних прав людини у демократичному суспільстві, яке є основою для здійснення мирного громадянського протесту і забезпечує колективне вираження поглядів, ідей тощо. Важливе місце щодо забезпечення реалізації та обмеження права на мирні зібрання відіграє Європейський суд з прав людини. Проблематика цього питання полягає в тому, що під час мирних зібрань можуть порушуватись права громадян [1]. Свобода мирних зібрань є своєрідною формою відносин держави та громадян. У авторитарних, тоталітарних державах – це право обмежується, а навіть за мирні зібрання може наставати відповідальність встановлена не легітимною владою, що може призвести до громадянського протесту або революції. У демократично здорових суспільствах мирні зібрання є причиною та підставою для влади прислухатися до народу та переглянути свою політику в деяких питаннях. Для прикладу, польські соціологи стверджують, що свобода мирних зібрань визначається як природне право кожної особи, адже теоретично це право належить людині від народження. Ніхто не може позбавити людей права збиратися разом та обговорювати актуальні суспільні проблеми,

навіть якщо це право не врегульоване національним законодавством.

На американському континенті право на мирні зібрання також є частиною каталогу базових прав людини, які охороняються державою і законом. Право на мирні зібрання у законодавстві України не є належним чином врегульованим і це є актуальною проблемою. Практично не існує спеціальних нормативно-правових актів, які б стосувалися порядку реалізації цього права, а також стосувалися гарантій охорони та захисту цього права [2]. Базові знання про поведінку учасників зібрання є важливою основою для тих методів, якими поліція може забезпечувати охорону порядку під час зібрання. На розумінні цієї поведінки повинні будуватися всі подальші дії, в тому числі планування, забезпечення правопорядку під час зібрання та підбиття підсумків операції. На зборах можуть виникати окремі осередки заворушення чи некерованої поведінки, в той час як переважна більшість людей продовжуватиме поводитись абсолютно організовано, залишаючись мирним зібранням. Поліція завжди повинна надавати перевагу проактивному забезпеченню порядку, а не реагуванню на заворушення. Навіть у тих ситуаціях, коли лунають заклики до конфронтації або насильства, поліція повинна протистояти таким діям, застосовуючи диференційований підхід до учасників, використовуючи свої знання про присутні групи і окремих осіб, підтримуючи позитивні відносини з людьми і діючи обачно й толерантно. Є чотири головних принципи забезпечення правопорядку під час публічних зібрань: 1. Володіння інформацією про різні групи учасників є необхідною передумовою забезпечення правопорядку під час публічних зібрань. Така інформація дозволить поліції зрозуміти інтереси і наміри таких груп і сприяти досягненню їхніх законних цілей. 2. Сприяння. Стратегія поліції насамперед повинна бути покликана сприяти зусиллям організаторів та учасників мирного зібрання, спрямованим на досягнення їхніх законних цілей.

Вихідна позиція повинна ґрунтуватись на припущенні, що більшість учасників зібрання матимуть мирні наміри. При цьому поліції необхідно з'ясувати конкретні наміри учасників, щоб визначити, яким чином можна досягнути їх реалізації.

3. Комунікація. Політика передбачуваності має бути основою комунікації поліції з організаторами зборів і іншими зацікавленими сторонами. Це допоможе формуванню і підтриманню довіри на всіх етапах зібрання.

4. Збір інформації перед операцією повинен бути спрямований на розширення обсягу та якості знань про ті групи, які збираються взяти участь у зібранні, та про їхню мотивацію. Також необхідно збирати інформацію (за допомогою оперативно-розшукової діяльності) про осіб, які можуть розглядатися як джерело ризику [3].

Провідну роль відіграє Поліція діалогу. Цей підрозділ активно працює в Україні з осені 2017 року. Їхнє завдання: зупиняти агресивних громадян не силою, а словом! Основна мета поліції діалогу – налагодження взаємодії та довіри. В тому числі роз'яснення чинного законодавства України: що можна робити, що не можна, а у випадку порушень, які можливі санкції, тобто це роз'яснення громадянам їхніх прав, обов'язків і можливих наслідків. Якщо слова безсилі, в такому випадку працівники поліції комунікації просто залишають місце проведення заходу. Якщо особи порушують закон, вони повинні нести відповідальність. Працівники поліції комунікації не застосовують заходів примусу і силу, для цього є інші підрозділи [4].

Диференційований підхід до учасників зібрання. Важливим фактором ризику під час зібрання є ставлення поліції до всіх учасників як до однакових, і до того ж потенційно небезпечних осіб. Одним зі способів розмежування учасників є спостереження за тим, що робить кожна окрема людина, а не та група, до якої вона належить. Важливо усвідомлювати, що зібрання можуть складатися з багатьох груп із різними завданнями й цілями, а також різним ставленням до поліції.

Отже, на підставі вищезазначеного, громадяни мають право збиратися мирно, і поліція зобов'язана сприяти реалізації права на свободу зібрань всіх груп

в суспільстві, для того щоб кожна людина могла брати участь в різноманітних формах вираження думки в громадських місцях. Забезпечення проведення зібрань у безпечній і мирній обстановці є основним завданням поліції. Необхідно покращити усвідомленість поліції в різниці між групами учасників і між окремими особами, щоб вони могли диференційовано підходити до присутніх на зібранні. Варто врегулювати право на мирні зібрання у законодавстві України. Також продовжувати розвивати поліцію діалогу, оскільки її роль дуже важлива у проведенні мирних зібрань.

-
1. З інтернет – ресурсу: Європейський суд з прав людини
  2. З інтернет – ресурсу: Конституційний Суд України. 4.3.7. Право на мирні зібрання
  3. З інтернет – ресурсу: Організація діяльності органів поліції щодо підтримання публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів
  4. З інтернет – ресурсу: Основний концепт роботи «поліції діалогу» – комунікація та зменшення демонстрації сили під час масових заходів, – Олександр Фацевич